

УДК 94(436)+329.14
ББК 63.3(4А)5

Олег ЖЕРНОКЛЕЄВ

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАСОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ В ГАЛИЧИНІ ПОЧАТКУ ХХ ст. (НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬСЬКОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІЇ)

У статті розглядаються різноманітні аспекти організаційного становлення Польської партії соціал-демократичної Галичини й Сілезії як складової частини австрійської соціал-демократії кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Ключові слова: польська соціал-демократія, Галичина, організація, партія.

Упродовж останнього десятиліття ХІХ – перших років ХХ ст. у Галицькому коронному краї Австро-Угорщини виникло одразу півтора десятка політичних партій новітнього взірця. Усі вони, втім, перебували на різних стадіях організаційного розвитку. З погляду розбудови й функціонування позапарламентських структур найбільш поступовими, поряд з українськими та польськими ендеками й людовцями, були польські соціал-демократи як масова партія з чітко визначеною соціальною орієнтацією¹.

Ідейно-організаційні витoki та еволюція галицько-польської соціал-демократії кінця ХІХ – початку ХХ ст. досліджувалися в працях Ю.Бушка, В.Найдус, І.-П.Химки та ін.². Завданням даної статті стало висвітлення низки вузлових проблем становлення політичної партії масового типу в Галичині на прикладі польської соціал-демократії в період 1899–1904 рр.

Під кінець ХІХ ст. унаслідок аграрних реформ, прискореної індустріалізації та урбанізації в Королівстві Польському польська шляхетська нація, за характеристикою А.Капелера, поступово перетворилася в націю сучасну, яка мала тенденцію до охоплення всіх соціальних верств, виникли новітні національні партії, серед яких найважливішими були соціалістична й націонал-демократична. У Польській партії соціалістичній (ППС) Ю.Пілсудський та його послідовники зробили спробу поєднати соціальні завдання з національними. Опіраючись на шляхетсько-романтичну традицію боротьби за відновлення Польщі шляхом збройних повстань та використовуючи її інтегруючий потенціал, партія зуміла змобілізувати чимало робітників навколо гасла “через незалежність – до соціалізму”³. У перших роках ХХ ст. ППС змінила свій характер: з організації активістів-конспіраторів перетворилася на масову партію⁴.

У Галичині ідейно-політичне та організаційне становлення союзниці ППС – Польської партії соціал-демократичної (ППСД) на зламі ХІХ–ХХ ст. збіглося в часі з поглибленням партійно-політичної диференціації суспільства, виникненням і становленням інших польських, українських, єврейських партій, тому ускладнювалося конкурентною боротьбою з ними, а також потребою чіткого визначення свого місця в суттєво оновленому політичному спектрі.

Новий етап у розвитку соціал-демократичного руху в австрійській частині двоєдиної Австро-Угорської монархії (Цислейтанії) був започаткований наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. принциповими змінами в його структурі та ідеології. У 1897 р. єдина, багатонаціональна Соціал-демократична робітничка партія Австрії остаточно перетворилася на федерацію шести автономних національних секцій. ППСД Галичини й Сілезії стала польською секцією цього австрійського “малого Інтернаціоналу”. 1899 р. в окрему секцію виділились українські, а з 1905 р. – єврейські соціал-демократи Галичини й Буковини. 1901 р. із прийняттям нової, так званої Віденської програми завершилась еволюція австрійської соціал-демократії до реформізму й парламентаризму, виключно легальних методів та форм діяльності.

Попри те, що ППСД була лідером галицького робітничого й соціалістичного руху, реальне становище польської національної секції СДРПА в 1899–1904 рр. було вкрай складним. Відчутної шкоди партії завдало введення надзвичайного стану в Галичині в 1898–1899 рр. Влада використовувала й інші засоби для боротьби з опозиційною силою. Так, в одній з найактивніших парторганізацій – перемишльській – навесні 1900 р., фактично незадовго перед початком нової виборчої кампанії до парламенту, відразу біля 40 соціал-демократів були призвані на військову службу, в тому числі й один із лідерів партії (на той час хворий туберкульозом) Вітольд Регер⁵.

Усе це позначилося на внутріпартійному житті в ППСД серйозними проблемами в організації, тактиці, матеріальному забезпеченні діяльності. Зокрема, вже на грудневій 1899 р. крайовій партконференції в Перемишлі делегати К.Желяшкевич і Л.Місьолек скаржилися на застій у львівській організації ППСД⁶. Свідченням повільного й загалом слабого розвитку партії на терені Сілезії став підтриманий конференцією заклик Т.Регера до пролетаріату цього регіону творити окрему від чеських та німецьких робітників організацію⁷. Ураховуючи вірогідний розпуск Державної ради в найближчий час і старт нової передвиборної

кампанії, конференція ухвалила скликати агітаційні збори, на яких на прикладі фінансової, соціальної і політичної діяльності галицького сейму доводити шкідливість існуючої виборчої системи, активізувати агітацію за загальне право голосування до сейму й парламенту⁸.

Легальна політична сила, яка претендувала на реальний, вагомий вплив у громадсько-політичному житті Галичини початку ХХ ст., повинна була мати щоденну газету, навіть ціною значного дефіциту її бюджету. Тому в умовах підготовки до нових парламентських виборів із квітня 1900 р. головний друкований орган ППСД краківський “Narzyn” почав видаватися щодня. Він став першою в історії польською щоденною соціалістичною газетою. Однак утримання щоденної газети в перших роках ХХ ст. явно перевищувало організаційний і фінансовий потенціали партії. Уже на червневій 1900 р. конференції ППСД матеріальний стан видання був охарактеризований як “плачевний”. У березні 1901 р. борги часопису сягали 20 тис. крон¹⁰. Щоб не бути збитковим, “Narzyn” мав би реалізовуватися хоча б у 3,5 тис. прим., тимчасом у нього було лише 2,3 тис. передплатників¹¹ і відповідний тираж¹¹. До осені 1904 р. його наклад упав на третину¹² й тільки наприкінці 1904 – на початку 1905 рр. вдалося досягти бажаного обсягу видання – 3,5 тис. прим. (“Діло” виходило тоді в 2,6 тис. прим., орган радикалів “Новий громадський голос” – 0,5 тис.)¹³. Утримати видання вдалося й завдяки допомозі від інших партій із-за кордону, зокрема німецьких соціал-демократів. Так, лише в 1902/3 рр. газета одержала від СДПН понад 1,7 тис. марок¹⁴.

Характерно, що головний рупор ППСД не мав монопольного становища навіть у власній партії. Крім нього в цей період виходили ще газета для сільського пролетаріату “Prawo Ludu”, орган польських соціал-демократів на терені Сілезії “Rywnoż” (з 1904 р. – “Robotnik HylNeski”) та інші, щомісячне брошурне видання “Latania” (“Ліхтар”), а також преса фахових об’єднань. Специфіка роботи в Східній Галичині, непорозуміння з центральним краківським керівництвом зумовили прагнення львівських діячів мати власне періодичне видання (хоча б тижневє), відверто висловлене на крайовій конференції в березні 1901 р.¹⁵. Згодом таким виданням став “Gios Robotniczy” (у 1907 – 1913 рр. – щоденний “Gios”), що виходив у Львові з 1904 р., редагований упродовж тривалого часу М.Ганкевичем.

За відсутності селянської програми, більше того, хоча б ясної позиції в селянському питанні в умовах аграрного регіону важко було розраховувати на перемоги під час парламентських і сеймових виборів. Проте навіть після сільськогосподарського страйку 1902 р. доповідач з аграрного питання на VIII з’їзді ППСД (січень 1903 р.) лідер партії І.Дашинський не зміг запропонувати якогось конкретного плану акції партії серед селянства¹⁶. Усе це в комплексі з традиційними для тодішньої Галичини зловживаннями й терором із боку влади, куріальною виборчою системою, провалом тактики антишляхетської та антиклерикальної коаліції й іншими причинами зумовило втрату ППСД значної кількості голосів на парламентських виборах 1900 р. та невдачу на сеймових 1901 р.¹⁷.

Зокрема, під час парламентських виборів у грудні 1900 р. партією було висунуто кандидатів у 6 з 15 виборчих округів краю по V курії та 4 по III (міській). У Львові кандидатуві ППСД Ю.Гудецу протистояв відомий публіцист, опозиціонер-популіст Е.Брейтер. У ході гострої полеміки в пресі та у вигляді обміну листівками (“відкритими листами”, адресованими супернику) прихильники Брейтера закидали соціал-демократичним діячам свідому експлуатацію робітників із власною корисливою метою, прямо вказуючи на отримання ними матеріальних винагород із робітничих кас, тоді як на допомогу робітникам нерідко “бракує грошей”¹⁸. У підсумку виборів соціал-демократи здобули лише один мандат (І.Дашинського у Кракові), і то значною мірою за рахунок концентрації на ньому досить скромних на той час партійних ресурсів, у тому числі й грошової допомоги від польських соціалістів із Російської імперії та СДПН. Останнє послужило навіть приводом для офіційного звернення краківської дирекції поліції до німецького консульства у Львові¹⁹. Активна ж участь ППСД у сеймових виборах 1901 р., що відбувалися за застарілою ступеневою системою та практично під контролем місцевих властей, була із самого початку безперспективною. У результаті протягом 1900 – 1907 рр. партія мала тільки одного посла – депутата віденського рейхсрату І.Дашинського. Він продовжував очолювати парламентську фракцію СДРПА (Соціал-демократичний клуб), яка, порівняно з попередньою каденцією, зменшилася з п’ятнадцяти до десяти депутатів²⁰.

Першою ініціативою фракції в парламенті в лютому 1901 р. стали внесені нею проекти введення загального виборчого права та реформи народного шкільництва²⁰. І.Дашинський, як і інші члени фракції (австрійці Е.Пернерсторфер і Ф.Шумейер, чех Е.Рігер), зосередив свою увагу на критиці феодальних пережитків (“шляхетчини”), милітаризму й клерикалізму, виступав за повну рівноправність усіх народів Австрії, викривав зловживання галицьких властей, особливо під час виборчих кампаній, коли синонімом

крайової політичної системи ставали, за його словами, “шнапс і ковбаса (підкуп і обман виборців. – *О.Ж.*)”, а також відверте насильство, яке нерідко завершувалося пролиттям крові селян і робітників²¹. При цьому він наводив конкретні факти зловживань, називав прізвища винних у них впливових польських магнатів і урядовців, вносив численні, гострі інтерпеляції.

Безсумнівний і загально визнаний ораторський хист, непересічна енергія і сміливість лідера галицько-польських соціал-демократів висунули його на роль по суті головного народного трибуна в австрійському парламенті та одного з провідних діячів СДРПА. Однак, попри всю гостроту й дошкульність для панівних класів, виступи І.Дашинського в цей період практично не мали й не могли мати серйозних правових наслідків через нечисленність соціал-демократичного клубу, строкатість і розпорошеність опозиційних сил, міжнародні протиріччя. Порівняно більший потенціал та практичний ефект його парламентські промови мали як цілком легальний засіб агітації друкованим словом, тиражовані у вигляді брошур масовими накладками та відтворювані повністю в партійних друкованих органах ППСД і УСДП. При цьому соціал-демократами активно використовувалась одна з лазівок в австрійському законодавстві: опубліковані дослівно в офіційних стенограмах парламентських сесій ці виступи при передруці в пресі або у формі брошур уже не підлягали цензурі.

Невдачі на парламентських і сеймових виборах до певної міри компенсувалися успіхами в кампаніях місцевого рівня. У 1900 р. львівські соціал-демократи перемогли на виборах членів промислових судів. З цього приводу москвофільський “Галичанин” писав, що більшість львівських робітників стоїть при будь-яких виборах на боці соціал-демократичної партії. Цитуючи польську пресу, газета відзначала, що соціалісти вже “оволоділи касою хворих та бюро праці, де розпоряджаються самовільно і безконтрольно”²². У 1903 р. соціал-демократи перемогли й у жорстокій (троє робітників смертельно поранені жандармами) боротьбі за касу хворих у Станіславі²³. Героїзм станіславських робітників привітав IX з’їзд австрійської соціал-демократії в окремій резолюції, внесений делегатами ППСД і УСДП²⁴.

Оволодіння керівництвом різних робітничих установ давало ППСД можливість забезпечувати партійних функціонерів оплачуваними посадами. Наприклад, активні діячі й організатори партії Ю.Гудец, В.Регер, А.Людвіг працювали урядниками кас хворих відповідно у Львові, Перемишлі, Станіславі; С.Куровський (з 1899 р. – голова партійного комітету ППСД у Кракові) одночасно очолював крайову організацію профспілок Галичини, а згодом став функціонером каси хворих у Кракові²⁵.

Разом із тим, акцент на творенні фахових та оволодінні іншими робітничими організаціями призвів до відставання в розвитку партійно-політичних структур. На черговій конференції ППСД 17 червня 1900 р. у Кракові, де зібралися представники партосередків Львова, Перемишля, Нового Сонча, Бялої, Подгужа й Кракова, І.Дашинський констатував ріст профспілок унаслідок запровадження звільненої посади крайового фахового секретаря, через що вже “організація професійна є сильнішою за політичну”²⁶. Конференція поставила завдання створити Політичний секретаріат партії, засновувати політичні товариства, які полегшили б справу політичної агітації, поширити на весь край інститут “мужів довір’я”, для обрання яких окружним агітаційним комітетам у Кракові, Львові, Перемишлі, Станіславі й Бялій було доручено провести збори в усіх населених пунктах їх територій, а також запровадити партійний податок на агітаційні цілі з усіх членів фахових організацій²⁷.

На з’їздах і конференціях ППСД початку ХХ ст. регулярно піднімалася проблема партійних функціонерів (“службовців партії”), які, займаючи одночасно оплачувані посади в різноманітних робітничих установах, через свою зайнятість там занедбували суто партійну, політичну роботу. Так, недостатня участь партбюрократії в партійних справах, внутріпартійному житті була піддана критиці на крайовій конференції 24–25 березня 1901 р. у Львові, де зібралися представники партійних осередків із 14 галицьких міст²⁸.

Невдоволення інертністю й пасивністю партбюрократії досягло крайніх меж на IX з’їзді ППСД, що проходив 30 жовтня – 1 листопада 1904 р. у Кракові за участі 100 делегатів від 102 партійних організацій і об’єднань та 150 гостей, у тому числі представників польських соціалістичних партій у Росії та Пруссії. Доповідач із питання оргроботи І.Дашинський, указавши на ріст егоїзму, брак ініціативи, самопожертви й відданості в партійних лавах, заявив, що партія не буде богадільною для своїх достойників. Ухвалена з’їздом резолюція наголошувала на праві й обов’язку партії вимагати інтенсивної роботи від усіх службовців, що отримали посади завдяки їй²⁹.

Дедалі виразнішим ставав розрив між партійними верхами та низами, посилювалися елементи вождизму й авторитарності в управлінні партією з боку її лідерів і особисто І.Дашинського. З погляду внутріпартійної демократії показовим був той факт, що зміни в програмі СДРПА готувалися й ухвалювалися

без участі партійних низів ППСД. Бажання керівництва уникнути дискусій із дражливих питань, пов'язаних із ревізіонізмом, виливалося в крайнощі. Так, у звітній доповіді ЕК VIII з'їздові (1903 р.) узагалі не згадувалося про те, що за час, який минув із попереднього крайового з'їзду, СДРПА прийняла нову програму (!). За це доповідь була піддана критиці делегатами³⁰. За рік на ІХ з'їзді під час полеміки навколо ставлення до інших польських соціалістичних партій І. Дашинський "посадив на місце" делегатів зі Станіслава, бо, мовляв, "окружна організація малого провінційного міста" не може бути компетентною в такій справі, а прибічникам відокремлення єврейської соціал-демократії заявив, що вони занадто молоді, щоб суперечити керівництву партії³¹.

На відміну від правоконсервативних, провладних сил, які формували своє парламентське й сеймове представництво значною мірою за рахунок використання адмінресурсу, ППСД, позбавлена підтримки місцевих владних структур і суспільної верхівки, головний акцент у політичній діяльності робила на організаційно-масову роботу, зокрема скликання зборів із приводу злободенних політичних та економічних питань, заснування різноманітних робітничих товариств. Так, за статистичними даними поліції, з усіх зборів, проведених у Кракові різними політичними силами в перші роки ХХ ст., у середньому третина була організована соціал-демократами³². У цілому, наприклад, за 1899 – середину 1901 рр. ППСД провела в усій Галичині близько 300 мітингів та понад 1 тис. закритих зборів³³.

Крім того, есдеки брали активну участь у різних фахових заходах, виступали на них, вносили резолюції. Наприклад, лише у квітні – червні 1901 р. соціал-демократи у Львові взяли участь у зборах залізничників, крайовій конференції промисловців, ремісників і робітників та інших масових акціях³⁴. У Західній Галичині станом на 1905 р. "Proletariat" був одним із трьох існуючих політичних товариств (поряд із Консервативним клубом та Товариством демократичним), а робітничі об'єднання загалом у 1904 – 1905 рр. перебували на третьому місці за чисельністю членів серед усіх типів товариств (після науково-освітніх і виховних)³⁵.

Єдині фахові робітничі товариства нерідко створювалися соціал-демократами для пролетаріату не тільки Галичини, але й Буковини та Сілезії, що значно полегшувало їх діяльність. Такими були товариства пекарських робітників, працівників кондитерського виробництва та ін.³⁶

VII партз'їзд (1901 р.) завершив організаційне оформлення польської національної секції СДРПА, затвердивши статут ППСД, який базувався на основних організаційних принципах австрійської соціал-демократії. Згідно зі статутом, члени партії були зобов'язані належати до політичного товариства й водночас до професійної спілки. У кожному населеному пункті чи місцевості партійці об'єднувалися в місцеві (територіальні, а не фахові, як це переважно практикувалося досі) партійні організації, на щорічних зборах обирали "мужів довір'я", з котрих складався місцевий партійний комітет. Таким чином, інститут "мужів довір'я", хоч і зберіг стару назву, змінив свою якість: колишні вповноважені партії стали членами постійно діючого партійного комітету.

Усі місцеві організації округу об'єднувалися в окружну організацію, посилали по одному делегату на окружну конференцію, що мала скликатися також щорічно, обирати окружний комітет³⁷. Найвищим керівним органом ППСД був крайовий з'їзд. Він відбувався один раз на два роки (у разі потреби міг бути скликаний позачергово), кожна місцева організація й кожен комітет обирали на нього по одному делегату, плюс кожен окружний комітет додатково направляв по два делегати³⁷.

З'їзд визначав місцезнаходження партійного правління й обирав виконавчий орган ("Заряд") партії. Він складався з Виконавчого комітету ("Екзекутиви") з 5 чол., що мали здійснювати керівництво поточними справами й мешкати в місцезнаходженні Заряду, та представників (по одному) від окружних організацій ("Партійний контроль"). До Заряду могли також входити парламентські й сеймові послы від партії та редактори друкованих органів. Фінанси партії мали б формуватися із членських внесків ("партійного податку"), добровільних пожертв і доходів від партійних "підприємств", тобто видавництва і організації культурно-масових заходів³⁸. Таким чином, принаймні формально було завершено організаційне становлення ППСД як масової партії новітнього типу.

Проте станом на середину 1904 р. у галицько-польському соціал-демократичному русі, як і в діяльності УСДП, спостерігався спад. Він позначився і на активності внутріпартійного життя, місцевих організацій, і на ефективності політичної роботи. Уже на VIII з'їзді ППСД, який відбувся 5 – 6 січня 1903 р. у Перемишлі за участі 73 делегатів із Галичини й Сілезії, у звіті партійного правління відверто зазначалося: "... Ні великих надзвичайних перемог назвати не можемо, вказати нам, також, важко і на великий розвиток

робітничого класу за той час...”. Єдиним політичним здобутком можна було вважати введення І.Дашинського та Ю.Гудеца до міських рад відповідно Кракова й Львова³⁹.

У доповіді Е.Гекера IX з'їздові (1904 р.) було визнано, що не принесла особливих дивідендів партії й боротьба за реформу виборчої системи, котра розглядалась як головне політичне завдання. У виступах делегатів указувалося на диспропорції в практичній роботі: багато уваги приділялося розвитку економічних організацій робітників і значно менше – актуальним політичним питанням, унаслідок чого партія втрачала авторитет⁴⁰. Це ж підтвердили й традиційні збори представників робітничих товариств м. Краків 14 серпня 1904 р., на які прийшло втричі менше учасників, ніж на аналогічні заходи раніше. У промовах було констатовано зменшення кількості членів партії та інтересу до неї з боку робітників⁴¹.

Лише восени 1904 р. з'явилися ознаки початку нового піднесення соціал-демократичного руху. 30 жовтня в Кракові відбулася відкрита конференція ППСД Галичини й Сілезії з порядком денним “Політичні права робітників”, участь у якій, за оцінками поліції, узяло біля 2 тис. осіб. Головували складач Л.Місьолек та кандидат в адвокати М.Виростек, виступили делегати зі Львова, Ярослава, Бродів, Борислава, від сілезької організації та ін.⁴². З початком 1905 р. звістки про революційні заворушення в Росії дали поштовх до значної активізації робітничого руху та прискорення процесів становлення соціал-демократії у Галичині й на Буковині.

Отже, 1899–1904 рр. стали періодом організаційної перебудови галицько-польської соціал-демократії. Проблеми внутріпартійного життя були пов'язані з необхідністю посилення політичної організації, утриманням щоденного друкованого партійного органу, підвищенням ролі партійних функціонерів тощо. Хоча партія діяла фактично вже понад десятиліття (з 1890 р.), лише з остаточною федералізацією СДРПА в 1897 р. та виокремленням українських соціал-демократів Галичини й Буковини (1899 р.) склалися умови для завершення процесу становлення ППСД як автономної національної секції австрійської соціал-демократії. У подальшому відокремлення від ППСД єврейської соціал-демократії та активізація суспільного руху під впливом революційних подій у Російській імперії 1905–1907 рр. стали каталізаторами завершення цього процесу.

¹ Див.: Біндер Г. Перспективи дослідження історії партій в австрійській Галичині // Україна модерна. – К. – Львів, 2003. – Ч.8. – С.150–153.

² Химка Дж.-П. Зародження польської соціал-демократії та українського радикалізму в Галичині (1860–1890). – К., 2002; Buszko J. Dzieje ruchu robotniczego w Galicji Zachodniej (1848–1918). – Kraków, 1986; Najdus W. Polska partia socjalno-demokratyczna Galicji i BułNeska, 1890–1919. – Warszawa, 1983 *та ін.*

³ Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад / Пер. з нім. Х.Назаркевич, наук. ред. М.Крикун. – Львів, 2005. – С.170.

⁴ Stefanowski R. PPS, 1892–1992. – Warszawa, 1992. – S.34.

⁵ Галичанинь. – 1900. – 9(22) апр.

⁶ Naprzyd. – 1899. – 14 grud.

⁷ Галичанинь. – 1899. – 2(14) дек.

⁸ Там само.

⁹ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАУЛ). – Ф.146, оп.8, стр.7, арк.17; Стр.146, арк.17.

¹⁰ Там само. – Стр.69, арк.2.

¹¹ Там само. – Стр.67, арк.4.

¹² Там само. – Стр.305, арк.41.

¹³ Там само. – Стр.317, арк.13, 18; Стр.462, арк.1; Стр.586, арк.5.

¹⁴ Лозинський М. Три з'їзди (До найновішої історії соціальної демократії) // Літературно-науковий вістник. – 1904. – Т.26. – С.80.

¹⁵ ЦДІАУЛ, ф.146, оп.8, Стр.69, арк.1–2.

¹⁶ Див. його доповідь: Daszycski I. Teksty / Wybral, opr. oraz wstępem popr. J.Муцьlicki. – Warszawa, 1986. – S.105–112; Strajki rolne // Naprzyd. – 1903. – 9 stycz. – S.2; Proletaryat. – 1902. – №11. – S.19.

¹⁷ Proletaryat. – 1902. – №11. – S.18; 1903. – №11. – S.13–15.

¹⁸ Львівська наукова бібліотека ім. В.Стефаника, відділ рукописів, ф.44, Стр.10/II, арк.101.

¹⁹ ЦДІАУЛ, ф.146, оп.8, Стр.8, арк.36–37.

²⁰ Воля. – 1901. – №3–4. – С.11.

²¹ Там само. – 1 берез. – С.1–3; 1 трав. – С.3–5; 1 черв. – С.3; 1 лип. – С.6; 15 листоп. – С.8–10; 1 груд. – С.1–3; 15 груд. – С.6–7; 1902. – 15 черв. – С.11–13; Naprzyd. – 1901. – 22 lut., 16 maja, 1 list.

²² Галичанинъ. – 1900. – 22 янв. (3 февр.).

²³ Воля. – 1903. – 1 листоп.

²⁴ Там само. – 15 листоп.

²⁵ ЦДДАУЛ, ф.146, оп.8, Спр.147, арк.33, 36, 59; Спр.306, арк.51; Державний архів Івано-Франківської області, ф.225, оп.1, стр.73, арк.9.

²⁶ ЦДДАУЛ, ф.146, оп.8, стр.7, арк.16.

²⁷ Там само. – Арк.16–17.

²⁸ Там само. – Спр.69, арк.1–3.

²⁹ Там само. – Спр.305, арк.36, 39, 40–41.

³⁰ Proletariat. – 1902. – №11. – С.18.

³¹ Лозинський М. З сучасного робітничього руху // Літературно-науковий вістник. – 1904. – Т.28. – Кн.12. – С.189, 194.

³² ЦДДАУЛ, ф.146, оп.8, стр.65, арк.6, 7, 10.

³³ Там само. – Спр.67, арк.3.

³⁴ Там само. – Спр.75, арк.4–7, 9–10, 12–13, 15–17.

³⁵ Там само. – Спр.598, арк.26, 32.

³⁶ Там само. – Арк.28, 29.

³⁷ Там само. – Спр.67, арк.7–10; ЛНБ ім. В.Стефаника, відділ рукописів, ф.44, стр.10/V, арк.46–46 зв.; Naprzyd. – 1901. – 2 lip.

³⁸ ЛНБ ім. В.Стефаника, відділ рукописів, ф.44, стр.10/V, арк.47.

³⁹ Proletariat. – 1902. – №11. – С.17–18.

⁴⁰ ЦДДАУЛ. – Ф.146, оп.8, стр.305, арк.42.

⁴¹ Там само. – Спр.304, арк.92.

⁴² Там само. – Спр.305, арк.32–33.

The article deals with the various aspects of organizational structure forming of Polish social-democratic party of Halychyna and Silesia as component part of Austrian social democracy at the end of the 19th – beginning of the 20th century.

Key words: Polish social democracy, Halychyna, organization, party.